

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов та літератур Близького та Середнього Сходу

Жанр детективу в сучасній арабській літературі
(на прикладі роману Амаль Бушаріб «Тасмниця зірки»)

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4 курсу
спеціальності
«035.060 Філологія (східні мови
і літератури (переклад
включно), перша - арабська)»
Набієвої Азізи Махмуджонівни

Науковий керівник:
асистент кафедри мов і
літератур Близького та
Середнього Сходу
Хоміцька О.Г.

«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри мов і літератур
Близького та Середнього Сходу
Протокол № _ від _____.2023
Завідувач кафедри _____ О. Мазєпова

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ВИТОКИ ДЕТЕКТИВУ ЯК ЖАНРУ В АРАБСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ	7
1.1. Зародження жанру детективу та його поширення серед арабських країн	7
1.2. Розповсюдження детективу, період його розквіту у 20-21ст.....	9
1.3. Найвідоміші та популярні роботи	12
1.4. Характерні особливості жанру детективу.....	14
Висновки до першого розділу	16
РОЗДІЛ 2. ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ АМАЛЬ БУШАРЕБ «ТАЄМНИЦЯ ЗІРКИ»	18
2.1. Творчість Амаль Бушарєб в літературному процесі 21 ст	18
2.2. Композиція та сюжет твору	22
2.3. Особливості та методи авторського стилю	29
2.4. Описи головних героїв	32
Висновки до другого розділу	36
РОЗДІЛ 3. РОМАН «ТАЄМНИЦЯ ЗІРКИ» : ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ	38
3.1. Специфіка твору, особливості його перекладу.....	38
3.2. Переклад роману італійською мовою, методи, які були використані при перекладі	40
Висновки до третього розділу	44
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

ВСТУП

Кримінальна література користувалася великою популярністю серед європейців і американців з дев'ятнадцятого століття. Однак ситуація в арабському світі дещо відрізняється, і інтрига та напруженість, відомі цьому жанру, не приваблювали арабських письменників і читачів. Критики приділяли мало уваги тому, щоб з'ясувати, чому на Сході бракує бажання писати та читати кримінальну літературу, незважаючи на достатню кількість перекладів арабськими виданнями вікторіанських і класичних кримінальних романів.

Питання кримінальної літератури в арабській літературі є відносно новим явищем, адже жанр почав набувати популярності лише в останні кілька десятиліть. У минулому арабська література була в основному зосереджена на поезії, історичних розповідях і релігійних текстах. Однак із зростанням модернізації та глобалізації арабська літературна сцена почала розширюватися, дотикаючись нових жанрів, зокрема кримінальної літератури.

Однією з проблем, з якою стикається кримінальна література в арабській літературі, є цензура і чимало арабських країн відносяться до неї досить суворо та серйозно і можуть не дозволяти відкрито обговорювати політичні або національні теми в творах. Крім того, деякі автори можуть зіткнутися з негативною реакцією з боку консервативних груп, які можуть вважати жанр занадто західним або прославляючим аморальну поведінку.

Незважаючи на ці проблеми, серед арабських читачів зростає інтерес до кримінальної літератури, багато авторів експериментують із жанром і створюють унікальні оповіді, які поєднують традиційні арабські літературні елементи з елементами кримінальної літератури. Багато авторів використовували цей жанр для висвітлення сучасних проблем, таких як політична корупція, тероризм і соціальна нерівність.

Іншим цікавим аспектом кримінальної літератури в арабській літературі є використання мовних і культурних зразків. Багато авторів використовують розмовну арабську мову та посилаються на місцеві звичаї та традиції,

створюючи унікальний досвід читання, який відображає різноманіття арабського світу.

Загалом, поява кримінальної літератури в арабській літературі є незвичною подією на літературній сцені регіону, пропонуючи читачам нові погляди на сучасні проблеми та кидаючи виклик традиційним літературним канонам.

Актуальність нашого дослідження полягає в необхідності визначення ролі детективу в арабській літературі на сучасному етапі її розвитку.

По-перше, детективні романи або оповідання є важливою складовою сучасної літератури в будь-якій культурі. Вони зацікавлюють читачів своєю загадковістю, таємницями і вигадливими розв'язками. Арабська література не є винятком, і дослідження детективу в цьому контексті дає змогу краще зрозуміти та оцінити творчість арабських письменників.

По-друге, арабська література має багатий історичний та культурний контекст, що впливає на структуру та зміст детективних творів. Дослідження детективу в арабській літературі допомагає розкрити особливості цього жанру в арабському світі, виявити вплив традицій, релігійних і соціокультурних факторів на сюжети, персонажів та стиль письма.

По-третє, актуальність дослідження детективу в арабській літературі також полягає в його соціальному вимірі. Багато арабських письменників використовують детективний жанр як засіб висловлення своєї думки про суспільство, політичну позицію, культурні та етичні проблеми. Дослідження цих творів дозволяє краще розуміти сучасні арабські суспільні та політичні реалії, проблеми, з якими стикаються їх автори, а також сприяє поглибленню міжкультурного діалогу.

Мета дослідження – ознайомитися з жанром детективу та розкрити проблематику зародження і становлення детективу в арабській літературі на прикладі роману « Таємниця зірки»

Для досягнення поставлені мети маємо виконати наступні **завдання**:

1. Ознайомитись з поширеними термінами такими як детектив, детективний роман і кримінальна проза, визначити їх диференціацію;
2. Визначити особливості жанру, його структури та розвитку цієї галузі в літературі;
3. Виявити проблематику поширення даного жанру в арабській літературі;
4. Виокремити найвідоміші роботи та характерні особливості детективу;
5. Дослідити творчість Амаль Бушаріб і особливості її авторського стилю;
6. Здійснити порівняльний аналіз перекладів та з'ясувати методи, які були використані при перекладі;
7. Проаналізувати соціокультурний контекст та його вплив на творчість письменників.

Об'єктом дослідження є роман алжирської письменниці Амаль Бушаріб «Таємниця зірки».

Предметом дослідження є сюжет твору, жанрово-стилістичні особливості які автор використовує в ході твору а також переклад італійською мовою який був використаний для інтерпретації та розуміння оригінального тексту.

Наукова новизна полягає що дана робота є першою, яка зосереджена на дослідженні роману «Таємниця Зірки» як жанру детективу та творчості Амаль Бушаріб в цілому. У ході роботи було проведено аналіз широкого спектру, що стосується стилю твору, наявності стилістичних маневрів а також досліджено лексичні засоби, за допомогою яких авторка урізномбарвлювала сюжет.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати і матеріали дослідження можуть бути використані при викладанні таких дисциплін як, «Жанрова парадигма сучасного арабського роману», «Методологія художнього перекладу», сучасної арабської літератури, практики перекладу.

Для вирішення поставлених завдань ми керувалися такими **методами дослідження**:

- метод узагальнення та систематизації використовувався для характеристики теоретичного та практичного аспектів дослідження;

- метод сюжетно-концептуального розбору для того, щоб розкрити сюжет та деталі твору;
- методом художнього перекладу ми керувалися аби відтворити адекватний переклад оригінального тексту;
- описовим методом.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків до них, загального висновку, списку використаних джерел.

Апробація результатів роботи. Основні положення і висновки дослідження були представлені та апробовані у вигляді доповіді на VII Всеукраїнських наукових читаннях за участю молодих учених 6–7 квітня 2023 року «Філологія століття: нові дослідження і перспективи» (Київ, Навчально-науковий інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка).

РОЗДІЛ 1. ВИТОКИ ДЕТЕКТИВУ ЯК ЖАНРУ В АРАБСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

1.1. Зародження жанру детективу та його поширення серед арабських країн

Детектив - це розділ пригодницької літератури, який належить до паралітератури. Ці прозові твори зазвичай розкривають головоломну таємницю, пов'язану зі злочином та його розслідуванням, та включають когнітивний аспект розв'язування логічних завдань. Мотив "хто винен?" був відомий з давніх часів, але поява детективу у художніх текстах часто пов'язують з новелами Едгара Аллана По, написаними в 1841-1843 роках. У цих новелах вперше успішно поєдналися тема розкриття прихованого злочину з фаховою спостережливістю та винахідливою логікою професійного детектива. Пафосом сюжетної колізії є захоплення процесом розшуку, розкриття правди та неминуча перемога добра над злом [2, с. 271].

Кримінальна проза — літературний жанр, де основну увагу зосереджено безпосередньо на злочині, його розкритті, образах злочинців та мотивах їхніх вчинків. В таких творах часто злочинець вже відомий, і події описуються від його особи, а не детективу, чи можливо людей які його розшукують. До кримінальної прози відносяться кілька піджанрів, наприклад, детектив [5, с. 59].

Детективний роман — найпоширеніший піджанр кримінального роману, зазвичай зображує складну, повну інтриги історію, протягом якої читачеві надаються підказки визначення особи злочинця, з метою передбачити розв'язку книжки [5, с. 59].

Першим детективним твором в історії літератури вважається оповідання американського письменника Едгара По «Вбивства на вулиці Морґ» (1841) [26]. Видання цього твору проклало шлях у світ детективу таким відомим письменникам як Артур Конан Дойль, із легендарним персонажем. Шерлоком Холмсом, а також письменницям як от Агата Крісті, Дороті Саєрс, тощо. У 19 ст. жанр перебував у своєму золотому віці, користувався шаленим успіхом і

здобув величезне визнання і досі залишається фаворитом серед читачів нашого часу [26].

Проте в арабській літературі до 20 ст. цей жанр не був досить поширеним, та не одразу зміг посісти важливе місце та зацікавити арабського читача, залучивши його до сумісного розслідувань злочинів [23].

Згодом почали з'являтися переклади відомих європейських детективів, зокрема французького комічного детективного роману Моріса Леблана «Арсен Люпен» (1910) і британського детективу Артура Конана Дойля «Шерлок Холмс, переважно ліванськими видавництвами. Марсія Лінкс Квалі, у своїй роботі «Таємниче падіння та підйом арабського кримінального роману» (2014), зауважує, що переклади цих творів не тільки користувалися широкою популярністю, але й мали значний вплив на арабський світогляд з точки зору літератури [23].

Німецька дослідниця Берте Сагастер у своїй книзі «Кримінальна література у Східному Середземномор'ї та навколо нього» (2016) наголошує на те, що серед сучасної арабської літератури є чимало робіт, що зосереджені на кримінальних справах та шляхах їх розслідувань, змушують роздумувати над мотивами злочину або доводять до судового переслідування злочинця [26]. Однак «логіко-дедуктивне дослідження, а також судове розслідування майже не фігурують при читанні творів» [26]. Як приклад Сагастер наводить такі твори як «Злодій і собаки» Нагіба Махфуза (1961), «Смерть у кімнаті № 12» (1973), «Хто вбив Лейлу аль-Хайєк» (1966) Гассана Канафані [19, с. 68].

Оскільки подорож на Близький Схід надихнула письменницю Агату Крісті на створення творів «східного циклу» а саме «Убивство в Месопотамії» (1936), «Смерть на Нілі» (1937) «Багдадські зустрічі» (1951), було б недоречно припустити, що арабський світ не в змозі надихнути письменників історіями про злочини та несправедливість [22]. Також як і висловлювання, що детектив не міг сформуватися та закріпитися як жанр, оскільки суспільства в арабських країнах не зацікавлені в злочинних інтригах. Проте американська арабістка Урсула Ліндсі схиляється до протилежної думки. На її погляд, вулиці

столичного Каїру ідеально підходять для того, щоб надихнути на створення творів кримінальної літератури. *"Негідність, нерівність, корупція, беззаконня. Тут є все"* [17].

Отже, постає питання: чим було зумовлена думка, що цей жанр вважають надто недосконалим в арабській літературі як в національному, так і на міжнародному рівнях, адже відомо, що детектив не користувався популярністю і не цікавив арабських читачів, а отже і не поширювався на Захід на відміну від творів інших жанрів, зокрема романів та оповідань.

1.2. Розповсюдження детективу, період його розквіту у 20-21ст.

Кримінальні романи набувають поширення із революціями, які почалися в 2011 році в арабському регіоні [19, с.72]. У своїй статті в *The Guardian* Джонатан Гуйєр зауважує, що повернення детективу не може бути непередбачуваною подією, оскільки кримінальна література впроваджує інакшу форму справедливості: «романіст є омбудсменом; злочинців віддають до суду, але це дозволяє письменникам діяти як омбудсмени в поточному політичному середовищі» [39]. Приклади цього можна знайти в «Африканському рівнянні» Мохаммеда Мулессегуля (2012), який пише під псевдонімом Ясмїна Хадра, «Надруковано в Бейруті» Жаббура Дуейгі(2016) або «Абдо-Вазена «Блакитний будинок» (2017) [23].

У Марокко заклалася певна тенденція серед письменників обирати здебільшого французьку мову для написання своїх творів: марокканський детектив спочатку з'являється французькою мовою, а вже далі набуває поширення арабською [8]. Серед найвідоміших письменників, можемо виділити Дріса Шрайбі – творця розслідувань інспектора Алі. Насправді письменник, хоч і мав марокканське походження, був змушений прожити за межами Марокко майже півстоліття [8].

Варто відзначити, що тільки в романі «Місце під сонцем» (1993) дія відбувається в Марокко. У двох інших романах, *L'Inspecteur Ali à Trinity College* (1996) і *L'Inspecteur Ali et la CIA* (1997) дія відбувається в Англії в

першому романі, а в останньому вже в Канаді та Сполучених Штатах. Через ці фактори можемо охарактеризувати їхніх героїв та навколишнє середовище яке зображено в творах Шрайбі культурно гібридними [8].

У *L'Inspecteur Ali à Trinity College* інспектор опиняється в Англії, розслідуючи смерть марокканської принцеси Ясмїни, яка завершувала навчання в Кембриджі. Паралельно з історією-розслідуванням той факт, що головний герой був перенесений у абсолютно чужий світ, змушує його задуматися про спосіб життя та відмінності в способі мислення між ісламською та європейською культурами [8]. Роздуми Алі відіграють таку ж важливу роль, як і розслідування злочину [8].

Персонаж Алі був створений шляхом роздумів про імідж і поширену думку західних людей щодо марокканців. Наприклад, Алі має тенденцію захоплюватися різними жінками, з якими він стикається, щоб підтвердити стереотипний образ арабського мачо. Однак багато з цих кліше виявляються хибними під час розповіді [8].

У *Дріса Шрайбі* детектив є влучним вибором не лише для творчої кар'єри самого письменника, а й для марокканської франкомовної літератури [8].

Насправді в Марокко детективний роман, написаний арабською мовою, з'явиться лише пізніше і відмежується від свого франкомовного аналога як з точки зору його сюжетів, так і з точки зору публіки: арабомовний детектив насправді не призначений для еліти, яка здатна прочитати цілий том французькою, але для більшості населення який в кращому випадку може читати лише арабською [8].

Таким чином, детективна література в арабському світі порушує кілька питань, зокрема чому цей жанр пережив «важке» народження і спочатку не мав значного успіху, а також його особливості та несподіване відродження [22].

Аль-Гурейбі зазначає, що чимало арабських письменників стверджували, що вони не вважають кримінальну літературу особливо привабливою, поки їхні країни потерпають в стражданнях від інших, більш важливих проблем таких як політична та економічна нестабільність [18]. На їхню думку, писати про тягар

людського життя і здобуття досвіду і страждання виглядає більше натурально та привабливо, вони розцінювали це як патріотичний чи гуманістичний обов'язок [18]. Порівнюючи з романами, провідна тема яких політичні негаразди, кримінальна література вважалася «недоступною розкішшю» [26].

Палестинський письменник Махмуд Шугайр, якого цитує Аль-Гурейбі, вважає, що «багато письменників в арабському світі присвячують свій час тому, щоб зобразити нещастя, злидні, пригноблення та труднощі людей, поряд із якими написання кримінального роману здається незначним» [22].

Інший довід суданського новеліста Аміра Тадж Ассіра припускає, що оскільки в літературній часті арабського світу переважають письменники, які прагнуть «похизуватись своїми риторичними та синтаксичними здібностями», це не спонукало б їх писати детективи з метою «просто розважити читача» [31]. Також поширена думка, що арабська судова система, яка не славиться своєю справедливістю та правими вироками в більшості країн регіону, негативно б відображалася на жанрі [18]. До того ж, система, яка відрізняється своєю відсутністю цивільного суду, (а це саме те, що наповнює детектив своєю відмінною рисою в процесі реалізації соціальної справедливості), вплинула на бажання арабських письменників почати заглиблюватись у процес написання робіт в даному жанрі, стверджує Аль-Гурейбі [26]. У своїй докторській дисертації «Поява детективного роману в Північній Африці та на Близькому Сході» (2019) Ізіар Де Мігель наголошує на інших формах злочинності, з якими суспільства Близького Сходу змушені були зіткнутися в останні десятиліття [26]. Поруч із боротьбою з тероризмом, такі злочини, як корупція, кумівство та незаконне привласнення, як на низьких, так і на високих рівнях суспільства, з'являються на тлі кримінальних романів, що розкривають політичні та соціальні умови («Частина мертвого» Ясмینی Хадри та «Темна сторона кохання» Рафіка) [26].

На додаток до цього, Аль-Гурейбі зазначає, що прірва між кримінальною літературою та літературою регіону збільшує те, що більшість слідчих відділів було створено у другій половині двадцятого століття (наприклад, у 1963 році у

Єгипті, у 1976 р. у Йорданії, 1980 р. у Саудівській Аравії, а у 2001 р. – в Катарі) [18]. Чимала частина роботи в цих відділах спрямована на злочини, що загрожують національній безпеці, а не на звичайні злочини. Це свідчить про те, що детектив для арабських авторів відчужений їхньому реальному досвіду [18].

1.3. Найвідоміші та популярні роботи

В останнє десятиліття стало помітним, як арабські письменники звертаються до змалювання пригод, відчаю та параної, щоб розповісти історії, які виходять за межі сьогодення, як зазначає Гуйєр [26].

Отож, різноманіття нової кінематографічної продукції, фантастика та графічні романи – присвячені злочинам, безкарності та некомпетентності закону на даний момент [26]. На його думку, сучасні романісти дивляться на такі міста як Багдад, Каїр та ін. як на скарби спогадів. У цих місцях, де царює корупція, кримінальна література стає засобом пошуку соціальної справедливості [26].

У Єгипті збірку коротких графічних романів можна знайти в збірці «Autostrade» (2011) це кримінальні романи, які були натхненні Марваном Імамом. Також графічна новела «Квартира в Баб аль-Луку» (2014) була опублікована англійською мовою у 2018 році [23].

За романом Ахмеда Мурада «Синій слон» (2012) у 2019 р. було випущено продовження, і обидва вони були екранізовані [26]. Мурад здобув перемогу в шорт-листі Міжнародної премії з арабської роману (IPAF) у 2014 році, що викликало критику з боку деяких глядачів, оскільки за їх словами, трилер не може сприйматися як серйозна література. Нещодавно вийшов новий роман Мурада «Мотель Бір-ель-Ватавіт» (2020), у якому в якості місця злочину зображено єгипетський район у Бір-ель-Ватавіті [26].

Таджер є відомим франко-алжирським письменником, який спочатку опублікував свої твори у Франції, а потім в Алжирі [31]. Його дев'ятий роман "Paradise Spa" також не є винятком. Вперше опублікований у Франції в 2014

році видавництвом JC Lattès, він був виданий в Алжирі в 2015 році видавництвом Apic eds [31].

У "Paradise Spa" Таджер говорить голосом жінки, а саме Адель [31]. Після трагічної загибелі батьків у автокатастрофі, Адель взяла на себе сімейний бізнес "Похоронні послуги Реверді". Її боязкість і невпевненість посилюються, що ускладнює пошуки життєвого партнера [31]. Незабаром вона розуміє, що жінку, яка проводить свої дні, рекомендуючи надгробки в компанії смерті, трохи лякають чоловіки. Таким чином, Адель залишається самотньою в чорному, проте все ще мріє знайти свою половинку. І ось вона знаходить його в тридцять років, у день свого народження. Лео - колишній трапеціст цирку Аммар, який осліп після невдалої спроби зробити чотириразове сальто назад [31].

Звичайною рисою стилю уруга є бурлескний характер, і у "Paradise Spa" він досліджує, як далеко може завести його жіночий голос, питаючи, чи не може ідеальним партнером стати той, хто не спроможний бачити вашу невпевненість [31].

У категорії «Молодий автор» книжкової премії імені Шейха Заїда нагороду отримав Саїд Хатибі, алжирський письменник, який був відзначений за роман під назвою "نهاية الصحراء" («Кінець пустелі»), опублікований у видавництві Hachette Antoine у 2022 році [29]. Цей твір відзначається елементами образної характеристики та новаторства, а також унікальною манерою письма та високим рівнем володіння жанром детективної літератури [29]. Автор вправно розташував події в оповіді та вміло використав різноманітні її техніки, що зробило цей твір видатним і значним внеском у відносно дефіцитну колекцію історичних детективних романів у сучасній арабській літературі, які призначені саме для молодшої аудиторії та охоплюють різноманітне коло суспільних установок [29]. Мова, використана в книзі, особливо примітна своїм красномовством і плавним потоком, що гарантує, що читач залишається залученим протягом оповіді, не відчуваючи нудьги чи монотонності.

Фактично, багато критиків погоджуються, що кримінальна літературами досі залишається чужою для арабської літературної сцени [39]. Ліванський романіст і критик Еліас Хурі рішуче наголосив, що «жодного детективного роману не існує в усій арабській літературі», повідомляє Крістофер Стоун [26]. Натомість ліванська професорка Федва Мальті-Дуглас у статті «Класичний арабський детектив» доводить, що в середньовічних оповіданнях Ібн Аль-Джаузі «Ахбар аль-Азкія» є декілька детективних історій, які варті уваги [18]. До таких розповідей належать «Справа про розмальовану руку», «Справа про веселого раба» та інші [26]. Наприклад, «Справа з розмальованою рукою» дуже нагадує сюжет «Три яблука» яку розповідає Шахерезада в оповіданні «Тисяча одна ніч»: час однієї зі своїх звичайних поїздок на риболовлю рибалка виймає з річки скриню і вирішує віднести її халіфу. Халіф відкриває скриню і, на свій подив, знаходить відрізані частини мертвої жінки. Починається розслідування злочину, і техніка халіфа, щоб розгадати таємницю, схожа на техніку детектива [18, 23, 26]. Таємниця врешті розгадується за допомогою логічних висновків і міркувань. Насправді, Ібн Аль-Джаузі називає свого героя «аз-закі», тобто розумним [26]. Звідси й назва збірки «Ахбар аль-Азкія», «Розповіді розумних» [26]. Він демонструє основні та необхідні елементи кримінальної історії, як зазначають сьгоднішні критики: факт вбивства, вбивця, жертва та процес виявлення інциденту. Це робить «Три яблука» однією з найперших детективних робіт на Сході [25].

1.4. Характерні особливості жанру детективу

У світі літературного жанру детективу виокремилися певні «неписані правила», які допомагають створити вдалу та захопливу історію. Першим із цих правил є необхідність мати цікавий та значущий злочин, який здатен захопити увагу читача і тримати його в напрузі та інтризі протягом всієї історії. Хоча більшість детективів зосереджуються на вбивствах, але у творах як от Артура Конана Дойля злочини зв'язані також з жадібністю та злодіємством [13].

Друге правило передбачає наявність запам'ятовуваного детектива, який має бути не тільки надзвичайно розумним та кмітливим, але й вигадливим, з власними унікальними особливостями, що роблять його або її неповторними. Такий головний герой здатен захопити увагу читача та забезпечити успішний розв'язок справи [13].

По-третє, важливо зазначити, що справжній детективний роман повинен мати і вправного супротивника для головного героя, який є високорівневим злочинцем, що має такі ж самі розумові здібності та хитрість, що і сам детектив. Розкриття злочину не може бути занадто простим та поверхневим, навіть якщо здається, що всі фактори вказують на розкриття [13]. Напружений розвиток сюжету та неочікувані повороти повинні тримати читача в інтризі до самого кінця.

По-четверте, одна з головних причин, чому детективи є такими популярними серед читачів, полягає у можливості глядача вступити в гру та спробувати розгадати злочин разом з головним героєм. Тому всі підозрювані в злочині повинні бути представлені раніше в оповіді дозволяючи читачеві роздумувати про їх можливу вину та створюючи додаткову напругу в сюжеті [13].

По-п'яте, у детективному творі дуже важливо, щоб всі підказки та натяки, які досліджує головний герой, були доступні читачеві також. Читач повинен мати можливість зібрати всі інформаційні клаптики, які використовує детектив, та спробувати розгадати злочин разом з ним. Це забезпечує залучення читача до сюжету та створює додаткову цікавість до розвитку сюжету[13].

У завершенні історії важливо, щоб розв'язок був простеженим, узгодженим та здавався логічним для читача. Виключено, щоб злочин був результатом випадкового збігу обставин або магічного втручання, тому детектив повинен бути здатен звести всі важливі деталі до наочних і логічних висновків. Крім того, дуже важливо, щоб була ефектна та неочікувана розв'язка, в якій детектив знаходить спосіб встановити особу злочинця[10,13].

У детективних історіях нерідко відображується ідея, що критично важливі докази можуть бути приховані за зовнішньою поверхнею, і їх розкриття потребує більш глибокого аналізу. Зазвичай, різноманітні натяки, які можуть вказувати на вирішення складної головоломки, надаються читачеві та детективові одночасно, щоб забезпечити логічність та послідовність розслідування [27].

Традиційно, детективні історії передбачають наявність чотирьох типів персонажів: детектива, жертви, злочинця та деяких підозрюваних, які, як правило, не володіють детективними навичками, щоб самостійно розв'язати загадку. І, незважаючи на невеликі зміни у вимогах до ролі персонажів в сучасних детективних історіях, ці очікування залишаються практично незмінними.

Висновки до першого розділу

В першому розділі ми ознайомились з такими термінами як детектив, детективний роман та кримінальна проза, аналізували зародження та поширення детективу в арабській літературі, виявили фактори, що не сприяли розквіту даного жанру в арабському середовищі, виокремили відомі та популярні роботи, та дізналися з яких пунктів має складатися ідеальний детектив.

У даному науковому викладі розглянуто розвиток детективного жанру в арабській літературі до 20 століття. Виявлено, що на початку свого розвитку детективний жанр не був досить поширеним в арабській літературі і не зміг зацікавити арабського читача. Однак з часом з'явилися переклади відомих європейських детективів, які сприяли популяризації цього жанру серед арабської аудиторії.

Арабський світ із його таємничою атмосферою, природнім хаосом і складною соціальною та культурною структурою спонукав європейських авторів використовувати його як акт дії для своїх успішних містичних романів. У свою ж чергу небагато арабських авторів вважали цей жанр привабливим.

Стверджується, що дехто вважав кримінальну літературу недоречною та зайвою в умовах безперервних хвилювань і напруженості, історично відомих регіону. Арабські письменники, вочевидь, вважають за краще писати літературу, яка стосується їхніх безпосередніх політичних і соціальних проблем, а кримінальна література, не була кращою формою вираження. Найсуттєвіша різниця між цими оповіданнями та сучасним детективом полягає в тривалості.

На основі дослідження зазначено, що в Марокко та Єгипті детективний жанр набув популярності, а письменники почали використовувати його для зображення пригод та відчаю. З'явилися арабомовні детективні романи, які були призначені для більшості читачів, що володіє арабською мовою.

Висвітлено також характерні риси детективного жанру, такі як виявлення та розкриття прихованих доказів за зовнішньою поверхнею, а також наявність чотирьох типів персонажів: детектива, жертви, злочинця та підозрюваних.

Ми виявили, що середньовічні араби писали детективи, чії методи виявлення злочинів були не гірші від його західних чи навіть китайських аналогів. Проте вони не писали детективних романів. Це було обумовлено не через відсутність детективу, а тому, що роман, як літературна форма, біль та страждання які супроводжували даний жанр, імпував інтересам середньовічних арабів. Їм було цікавіше сприймати типові образи головних героїв, а детективи, займаючи позиції на другорядних лініях, отримували увагу лише в стислих анекдотичних оповіданнях, замість того, щоб посідати основне місце в романах.

Можемо зробити висновок, що це пов'язано не тільки з культурними, політичними, соціальними, освітніми та філософськими причинами, що водночас вказує на те, що відмінності між Сходом та Заходом є ще дедалі глибшими ніж може здатися на перший погляд.

РОЗДІЛ 2. ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ АМАЛЬ БУШАРЕБ «ТАЄМНИЦЯ ЗІРКИ»

2.1. Творчість Амаль Бушарєб в літературному процесі 21 ст.

Амаль Бушарєб – алжирська письменниця та перекладачка, яка народилася в столиці Сирії – Дамаску у 1984р. [33]. Вищу освіту Амаль здобувала на перекладозавчому факультеті та Алжирського університету за спеціальністю «Арабська, англійська та французька мови» [15]. Протягом 6 років (з 2008 по 2014 р.) вона працювала викладачкою на кафедрі англійської мови у Вищій школі літератури та гуманітарних наук у містечку Бузареа, в Алжирі. Також протягом року обіймала посаду головного редактора літературного журналу «Аклям» крім того, відома публікаціями статей у рецензованих газетах і журналах про літературу та переклад в арабському світі і в Алжирі зокрема [21,34] Арабською мовою Бушарєб переклала чимало творів італійських письменників, наприклад як Нікколо Мак'явеллі, П'єра Паоло Пазоліні, Андреа Монтіконе [15]. Свої твори письменниця пише арабською та італійською мовами, а у 2008 році оповідання *L'odore*, яке вона опублікувала для італійського видання *Buendina Books*, принесло їй перемогу на Міжнародному фестивалі літератури і книг для молоді (FELIV) в Алжирі і згодом перекладене нею італійською мовою [15]. У 2020 році виходить інше оповідання Бушарєб «*Anticonformista*» також для *Buendina Books* [33]. Роман «Таємниця зірки» увійшов до короткого списку премії Асії Джаббар з роману у 2015 році та Літературної премії Мухаммада Діба в 2016 році [15].

Збірка «Тринадцять про неї», опублікована видавництвом *Chihab* у 2014 році і була вдалим способом аби змінити напрям та плавно перейти до написання романів [24]. В одному з інтерв'ю молода письменниця обговорює зміст своєї книги та висловлює свою думку про становище жінок в Алжирі.

Для А.Бушарєб література є неповторним засобом вираження, який не ставить собі за мету бути авторитарним [24]. Авторка вважає, що література є особливим аспектом комунікації, що передбачає використання мовних ресурсів з метою збільшення впливу на реципієнта. І оскільки її книга зосереджена на

темі, що тісно пов'язана з ідеєю свободи, вона не має нав'язувати читачам певні цілі чи незаперечні висновки. Натомість, її завдання полягає у тому, щоб запропонувати читачам досвід емансипації в повному розумінні цього слова. На її думку, це можливо досягти використовуючи літературні засоби та стилістику, що дозволять передати глибокі та складні ідеї про свободу [24].

На поширене питання, з яким зіштовхувалась Бушаріб, чи мають ці жінки, про яких йдеться мова, одну спільну рису: нещасливий шлюб та страждання від нього, вона відзначила, що жінки в Алжирі знаходяться в скрутному становищі, оскільки вони стикаються з двома різними моделями емансипації [25]. З одного боку, на них чекають нові закони, що передбачають рівні права для жінок у суспільстві, та надають можливість звільнитися від патріархальних обмежень шляхом навчання, здобуття освіти та праці. Це передбачає особисту свободу та розкриття потенціалу, що є важливим для емансипації жінок [25]. З іншого боку, жінкам пропонують деякі супутникові телеканали, які навмисно спотворюють концепцію емансипації. Подібні канали пропонують жінкам обмежену ідею емансипації, яка полягає в тому, щоб бути штучною та відповідати стереотипам арабському мачо. Ця модель емансипації не враховує особистої свободи та навчання, а замість цього використовує жіночу емансипацію як інструмент для задоволення потреб чоловіків. На жаль, більшість алжирських жінок ідентифікують себе саме з цією моделлю, оскільки проводять багато часу перед телевізором. Це створило значну кількість жінок, які віддають перевагу покірності та ілюзії емансипації. Як результат, нинішня алжирська жінка навчається, але не для того, щоб удосконалити свій розум та розширити свої можливості. Замість цього, навчання використовується для збагачення резюме та знаходження арабського мачо – додала авторка [25].

І тут виникає зустрічна думка, що, можливо, саме тому, що жінки довгий час сприймалися як загадкові і невловимі, виникла необхідність розшифрувати їх «кодекс поведінки»? Ця потреба здається невичерпною, адже навіть самі жінки часто відчують задоволення від утвердження стереотипів, створених чоловіками, таких як емоційна жінка проти

раціонального чоловіка [37]. Тому, книга «Тринадцять про неї» пропонується як захоплюючий сеанс соціального психоаналізу, що може допомогти зрозуміти походження та сутність різноманітних стереотипів, пов'язаних з психікою жінок [25]. Цілком ймовірно, що після прочитання цієї книги реципієнту стає легше остаточно розгадати деякі з вічних таємниць, які досі приховувалися за загадковою психологією жінок.

Як відомо, Амаль Бушарєб розпочала свою літературно-видавничу діяльність зі збірки оповідань, і мала в цьому значний успіх, проте авторка не тяжіла до створення романів [25]. Адже відомо, що роман та оповідання - це два різні літературні жанри, що мають свої відмінності та характеристики. При виборі літературної форми для втілення ідеї, письменник повинен враховувати її специфіку. У випадку Бушарєб, для того, щоб краще відобразити та проаналізувати психологічні профілі жінок, оптимальним жанром для цієї книги було оповідання, а не роман [37]. Це дозволило Амаль краще дослідити кожную героїню та розглянути її власну ситуацію з урахуванням умов та середовища, в якому вона перебуває. Роман також вимагає створення цілісного світу, у якому кожен персонаж повинен підпорядковуватись однаковим умовам, що може бути набагато складніше. Оповідання дозволяє авторці більш глибоко проаналізувати кожен аспект індивідуальності героя та показати його взаємодію із навколишнім світом [37]. Таким чином, ця книга стала не просто збіркою оповідань, але й збіркою психологічних портретів жінок, що дозволить читачеві краще зрозуміти їхні думки, емоції та дії [37].

Відомо, що авторка має алжирське походження, і у її роботах можемо помітити, як дитинство та юність вплинули на світобачення Амаль і яким чином це відобразилось на її творах [38].

На її думку, наше сприйняття світу неодмінно формується суспільством, в якому ми живемо або в якому жили раніше. Для неї Алжир став неабияким каталізатором для особливого сприйняття світу, яке знайшло своє відображення в манері писати і обраних темах. Навряд чи її твори мали б таку саму манеру, якби не досвід життя в Алжирі, де формувався її погляд на світ [37].

Незважаючи на значні успіхи та визнання Бушарєб, на думку письменниці, в Алжирі видавнича діяльність ще не досягла свого високого професійного рівня. Вона зумовлює це тим, що на ринку переважають любителі, а не фахівці [38]. Ця ситуація негативно впливає на якість літературних книг, оскільки на ринку письменників надто багато, а видавництв надто мало, що призводить до обмеження кількості виданих творів [38].

Як молода авторка Амаль Бушарєб, ще не знає, який стиль чи літературне натхнення супроводжуватимуть нас у наступні роки, але варто відзначити, що для неї написання творів полягає у створенні літературного досвіду, який, окрім вираження почуттів, передає ідеї, закликаючи читача грати в гру [37].

Характерною рисою робіт авторки є застосування сучасної мови, зрозумілої для реципієнта а також наявність сатири та певної гостроти, які урізнобарвлюють рядки її оповідань [34].

Нещодавно письменниця опублікувала новий твір під назвою «Бунтарка» для італійського видавництва Buendia Books [35]. Це збірка коротких оповідань з серії «Fiasquita», яка спеціалізується на просуванні коротких оповідань у окремих буклетах, що стали дуже популярними з моменту їх запуску декілька років тому. Хоча твори Амаль Бушарєб, за словами Франческо Мугавєро: «нелегко класифікувати та мають кілька рівнів прочитання», як зазначено в заяві італійського видавця в інтерв'ю журналісту Роберто Пріата, «Бунтарка» схожа на попередню роботу письменниці, опубліковану тим самим видавництвом у 2008 році під назвою «L'odore (Запах)». Цей твір відноситься до категорії «нуар» через підняття гострих тем в оповіді та негативні риси персонажів, які описані в творі [35].

У визначенні «Бунтарки» на його веб-сайті вказується, що це «текст, який поєднує в собі елементи казки, літератури та кінохроніки, і має текстову зв'язність з романом Альберто Моравіа «Прихильність» та оповіданням Жана-Поля Сартра «Хазяїнове дитинство» [34]. У творі автор розповідає про життя двох головних персонажів – Люсії та Марселли. Перша з них захоплюється новинами про злочини та масові вбивства, тоді як друга працює на посаді

військового кореспондента і співпрацює з організацією допомоги іммігрантам. У творі постає питання, яку з цих двох персонажів можна вважати "бунтаркою", а хто з них пов'язаний із війною [33]. В основі цього твору покладено інцидент, що стався влітку 2019 року і став відомим як «справа ангелів і демонів» (або Бібіанський інцидент) [33]. Ця подія була пов'язана з організацією, що займається допомогою неповнолітнім, які піддаються експлуатації в інших сім'ях, у обмін на великі суми грошей. Інцидент викликав хвилю обурення та невдоволення італійською громадою [33].

2.2. Композиція та сюжет твору

Написавши чимало збірок багатообіцяючих оповідань, Амаль Бушарєб заявляє про себе своїм першим романом «Таємниця зірки» [40]. Ця книга, без сумніву, є одним із найкращих романів арабською мовою за останні роки.

Перша мета, яка поставила перед собою Амаль Бушарєб, полягала в тому, щоб зосередити увагу на галузях, які ще не досліджені достатньо глибоко, щоб оновити теми та розвинути справжню літературну естетику, що допоможе розширити межі розуміння світу [40]. Для досягнення цієї мети романісти кидають виклики творчості та сміливості, наважуючись на екстравагантність та втілення нових ідей, щоб створити вагомий літературний твір. На її думку, романіст повинен мати розвинену уяву, яка дає змогу перевернути старі звички та упередження, відкритися для нового та для інших людей, щоб краще зрозуміти особливості світу та кожної людини [40]. Визнання індивідуума в його відмінності, здатність відкритися різним культурам та їхньому симбіозу, це насамперед те, що становить привабливість та оригінальність роману «Таємниця зірки» присвяченого інакшості, пам'яті та тяжкій історії Алжиру [40].

Роман року під назвою "Таємниця зірки" (سكرات نجمة) написаний Бушарєб, вражає своїми цікавими та сміливими поворотами подій, яку вона створила навколо таємничої "Хамси", відомої також як "Рука Фатми" [41]. Ця рука має велике значення та загадки, особливо те, чому вона розміщена в центрі

алжирських паспортів, золотим кольором на зеленому тлі, під півмісяцем та зіркою, яка знаходиться вище сонячних променів та відділяє пшеницю та оливкові гілки [41]. Варто додати, що Бушарєб зуміла створити цікаву історію, яка підбадьорює читачів відкрити більше таємниць, які приховані за зображенням цієї загадкової руки.

Читачеві пропонується відчутти повністю нову палітру ароматів та смаків літературного світу, який зрушує звичні уявлення про межі. В романі "Таємниця зірки" авторка вдало вплітає універсальну та сучасну літературу в коріння своєї землі, створюючи особливий наративний світ. Читач може зануритися у цей світ, використовуючи власний особистий та оригінальний досвід та тлумачити книгу відповідно до своїх власних переживань. Роман побудований як саспенс, де авторка використовує коди трилера, піднімає наративну напругу та заміщує сліди, досягаючи кульмінації в несподіваній та дивовижній кінцівці [41]. Захоплююча та несподівана кінцівка змушує читача ретельніше розглянути будівельні риштування, які руйнуються, ніби картковий будиночок

Варто зазначити, що «Таємниця зірки» також порушує соціально-культурні, історичні та містичні виміри наративу [41]. Рамки реалістичного наративу регулярно порушуються конфронтацією-злиттям між сучасними техніками письма та східними оповідними традиціями, інтертекстуальними зв'язками та ефектом фентезі [41]. При читанні твору, можна помітити, що перехід від одного розділу до іншого (роман налічує 84 розділи) може бути незрозумілим, місцями різким, поліморфним і багатим своєю тематичною та естетичною складністю [15]. Читач відчуває себе, ніби стоїть перед величезним твором мистецтва, який він може розглядати з різних ракурсів і бачити його різні аспекти. Він може розуміти його соціально-культурний, історичний та містичний зміст, або ж піддаватися його символічним, алегоричним та естетичним пропорціям. Наявна багатогранність і складність робить цей твір незвичайним і захоплюючим для тих, хто любить глибоко аналізувати та розуміти твори мистецтва. Таємниця зірки – це роман, що подібний до

поліфонічного твору, де реалізм і фантастичність забезпечують багатоаспектні значення висловлених ідей в пам'яті читача [40].

Роман починається з новини про знайдення бездиханного тіла всесвітньо відомого художника Ільєса Мади у квартирі в центрі Алжиру. Справа здавалась нескладною на перший погляд, але для інспектора Ібрагіма вона обіцяла бути делікатною і не тривіальною. Згодом, розслідування перетворюється на захопливий трилер, який вже збуджує емоції у читача.

Зіткнувшись із загадковим вбивством художника, інспектору Ібрагіму довелося провести багато часу, щоб зрозуміти, що стало причиною смерті та хто є злочинцем. Все було незвичайно: нічого не було викрадено, та тіло Ільєса Мади не чинило опору при пораненні ножом в грудну клітину. З цього випливає, що художник знав свого вбивцю, мав з ним добрі відносини і вірив йому. Інспектор втягується у складну ситуацію, де він повинен розгадати таємницю смерті Мади, вивчаючи його життя та творчість, міжособистісні відносини та сімейні зв'язки.

Захоплива таємниця, заплутані сюжетні лінії, динамічний розвиток подій і неочікуваний фінал роблять роман «Таємниця зірки» неймовірно захоплюючим та вражаючим для читачів.

Цілісна картина, викликаючи у глядача відчуття відчуження, здатна спричинити враження, що душа митця вийшла з тіла, щоб приєднатися до безмежного космосу, який розкривається перед ним унікальним твором. Подальші події розгортаються в швидкому темпі, одна сцена підтягує за собою наступну, прогресуючи безперервну дію. Аналогічно до кіноекрану, кадр за кадром, зображення змінюються одне одним, коли нові герої з'являються на сцені, змінюючи оточення, настрій та характер.

Подана історія для читача, не є простою та прямолінійною, а складною і заплутаною, містить безліч розгалужень. Вона переходить від одного часу до іншого, з одного місця в інше (Алжир та Турин), створюючи враження неординарного й неперервного оповідання. Комбінація місць дії, їх порівняння й контраст, використання різних тонів, ситуацій та емоцій надають історії

надзвичайної сили й насиченості. Все це сприяє створенню атмосфери, що набуває власного життя та передається читачеві. У той же час, поряд з загадковими та неоднозначними персонажами, з'являються мальовничі й колоритні герої, які додають риси гумору та роблять роман яскравішим і більш захопливим.

Протягом усього твору ми спостерігаємо, як відчайдушно інспектор намагається знайти вбивцю, і чим більше він занурюється у справу, тим більше виходять назовні факти, які роблять справу ще заплутанішою.

В телефоні жертви Ібрагім знаходить досить цікаву фразу

قرأ المحقق إبراهيم تلك العبارة مجددا وهو يشعر بالكثير من الريبة

Mene, Mene, Tekel u-Pharsin

Слідчий Ібрагім знову прочитав цю фразу з великою підозрою [17,107].

«Мене, Мене, Текел у-Фарсін».

Слідом його колега каже, що це вислів із священної єврейської книги.

يقول المترجم أنها عبارة مأخوذة من تناخ. قال خير الدين بنيرة مرتعشة. «أحد الكتب اليهودية المقدسة»

«Перекладач каже, що це фраза з Танаху. — сказав Хайраддін із тремтячим голосом. Одна із священних єврейських книг»

Він мовчав деякий час а потім додав:

إنها عبارة تستعمل من أجل إنذار شخص ما بقرب أجله وخيم

«Це фраза, яка використовується для попередження про неминучу

смерть» [17,107].

أعاد المحقق إبراهيم بقلق قراءة التقرير الذي يسرد السيرة الذاتية لإلياس، وقد شعر بأنه زاد بشكل أو

بآخر من الضغط عليه في هذه القضية.

Слідчий Ібрагім із занепокоєнням перечитав біографічний звіт Еліаса і відчув, що це тим чи іншим чином посилює тиск на нього в цій справі» [33,219].

Ібрагім ніби відчував, що ця справа не просто нещасний випадок чи вбивство з ясным мотивом (наприклад, через заздрість чи пограбування), а

набагато серйозніший злочин, розслідування якого може привести до неочікуваних розв'язок.

إذ لم يكن التحقيق في مقتل فنان جزائري ذي صيت عالمي في مسقط رأسه بعد العودة إليه ببضعة أيام يشبه في شيء قضايا القتل التي يتورط فيها مدمنو المخدرات في عراك على سيجارة زحلة في الكاريار أو بومعطي أو أي من شوارع العاصمة المنسية.

“Розслідування вбивства всесвітньо відомого алжирського художника в його рідному місті після повернення до нього через кілька днів не було чимось схожим на справи про вбивства, коли наркомани втягуються в бійку через сигарету в Кар’ярі, Буматі чи будь-якому забутих вулиць столиці” [33,219].

كما لم تكن الطعنات الموجهة لتلك اللوحة في حي تليملي الكولونيالي تشبه في شيء ضربات السكين المتبادلة بين أنصار الكرة في ملاعب الموت والتي غالبا ما يتم القبض على صاحبها في مهلة وجيزة، ولا حتى طعنات قاتلة تحت تأثير الويسكي في أحد الفنادق الفاخرة في خصام على فتاة ليل فاتنة، كان يتم التغطية عليها بحرص حتى لا تخرج للعامة. بل كان من الواضح أن هذه الجريمة جريمة من نوع آخر لم يسبق له التحقيق فيها من قبل.

“Ножові поранення, нанесені тій картині в колоніальному районі Телемлі, також не були схожі на удари ножем, якими обмінювалися футбольні вболівальники на стадіонах смерті, власника яких часто арештовували за короткий проміжок часу, навіть смертельні ножові поранення під впливом віскі в розкішний готель у сварці через нічну дівчину Бейб, її ретельно прикривали, щоб вона не виходила на людях. Швидше було зрозуміло, що цей злочин був злочином іншого роду, який він ніколи раніше не розслідував” [33,219].

Першою людиною, на яку пала підозра став Ермано – друг Ільяса, адже з моменту його прибуття до Алжиру, в телефонній книжці фігурувало тільки його ім’я:

بهذوء دون ان ينبس بكلمة، وفتح مجددا تقرير المكالمات ليطلع على الصادر والوارد منها طيلة فترة أقامته في الجزائر، و التي كان هناك اسم احد فقط يهيمن عليها .

-نعم، لقد ارسلت له من حساب نفس الشخص. ايرمانو بيرغونزي.
-اريد ان اعرف من هو.

“Тихо, не кажучи ні слова, він знову відкрив звіт про дзвінки, щоб побачити вхідні та вихідні дзвінки під час перебування в Алжирі, серед яких домінувало лише чиєсь ім’я.

—Так, я надіслав це йому з облікового запису тієї ж людини. Ерманно Бергонці.

— Я хочу знати, хто він”[17,107].

Але згодом з нього спали всі підозри адже слідчі не мали жодних зачіпок щодо причетності Ерманно до вбивства.

Здавалося, що справа немає жодних зачіпок, оскільки жодних слідів вбивця не залишив за собою, а відсутність свідків значно ускладнювали розслідування:

المشكلة انه لا يوجد بصمات ... لا يوجد بقايا من للحمض النووي لأي احد يمكن أن تثبه علاقته بالجرمية ... لم يترك المجرم أي أثر. لم يترك اي دليل.

“Проблема в тому, що немає відбитків пальців... Ні в кого немає залишків ДНК, які могли б довести його причетність до злочину... Злочинець не залишив слідів. Він не залишив доказів” [63,366].

«انتحار الفنان إلياس ماضي في منزل جده في العاصمة طعنا بالسكين»
هكذا عنونت الجرائد خبر مقتل إلياس بعد أن عجزت الشرطة عن إيجاد أي دليل قد يشير إلى هوية القاتل. أو أي خيط من شأنه أن يوصل إلى المجرم. «كانت كل الخيوط تبدو مقطوعة». غمغم بأسف

«Художник Ільяс Маді покінчив життя самогубством у будинку свого діда в столиці, зарізаний ножем»

Так газети опублікували новину про вбивство Ільяса після того, як поліція не змогла знайти доказів, які б вказували на особу вбивці. Або будь-яку слідку, яка приведе до злочинця.

«Здавалося, що всі струни обірвані». Він сумно пробурмотів» [75,404].

Згодом, Ібрагім та його колега Хайреддін поступово доходять до правди, припускаючи, що жіноча рука мала відношення до злочину:

- ألا تشتم رائحة فاسدة لامرأة ما في هذه الجريمة؟ سأل المحقق إبراهيم مساعده بنبرة تكاد تكون يائسة وقد جمعت أمامه معطيات كثيرة منذ بدء التحقيق تشير بأصابع الاتهام للجميع لكنها لا تدين إلى الآن أحد.

«Ви не відчули жіночого сліду в цьому злочині? — майже розпачливим тоном запитав свого помічника слідчий Ібрагім, у якого з початку розслідування накопичилося багато фактів, тицяючи на всіх пальцем, але досі нікого не засуджуючи» [59,344].

Їхня підозра впала на Мадам Сафрі – директорку Інституту дослідження арабські спадщини, адже за день до вбивства Ільєса підозрювана контактувала з жертвою. Проте пізніше виявилось, що в день вбивства художника Сафрі зустрічала свою доньку в аеропорті.

Це здійснила жінка, яка добре знала сліди злочину», — сказав він чітким тоном. Події набувають неочікуваного оберту, коли виявляється, що вбивця Мади – його сусідка Ємма Мар'ям. Напевно, це була останньою людиною, про яку могли би подумати в такому контексті, адже Мар'ям відрізнялась своєю добротою та людяністю.

وقد هي ام الصغير و الكبير في ذلك الحي و المعروفة بين جيرانها و اقاربها بلطفها و كرمها و طيبتها.
«Вона є матір'ю молодих і старих у тому районі, відома серед своїх сусідів і родичів своєю добротою, щедрістю та добротою» [83,424].

Скоєння убивства було мотивовано тим, що дід Ільєса, при своєму ще житті, обіцяв чоловіку Мар'ям, що після його смерті цей дім стане їхнім. Двадцять років Мар'ям чекала та мріяла оселитися там із дітьми, що вона більше не могла чекати ще стільки ж в очікуванні смерті Ільєса, то ж вона вирішила самостійно подолати цю проблему.

المنزل الذي كانت تنتظر وفاة عمي على منذ سنين حتى تسترجع مفتاحه الذي بقي على اسم زوجها وقد اضطرت بعد أن مات زوجها وكبر أبنائها لانتظار وفاته عشرين سنة. عشرون سنة من الترقب والصبر على حق الجيرة، لكن مريم لم تكن لتستطيع أن تصبر عشرين سنة أخرى لاسترجاع الشقة من إلياس الذي عاد لاحتلال ما كان يعتقد أنه بيته فكان عليها أن تتدخل بنفسها.

«Будинок, який вона чекала після смерті дядька Алі роками, щоб повернути ключ від нього, який залишився на ім'я її чоловіка, а після того, як її чоловік

помер і діти вирости, вона була змушена чекати його смерті двадцять років. Двадцять років очікування та терпіння щодо прав сусідів, але Мар'ям не могла чекати ще двадцять років, щоб повернути квартиру в Ільєса, який повернувся, щоб зайняти те, що він вважав своїм домом, тож їй довелося втрутитися самій» [83,426].

2.3. Особливості та методи авторського стилю

Бушарєб вважає, що створення детективних романів в арабському світі не настільки поширеним явищем, щоб віднести його до жанрових категорій, як, наприклад поліцейський роман [39]. Напевно, найобґрунтованіша причина цього є поетичний аспект арабського письменника загалом, який змушує його бачити в романі спосіб для мовного вираження та простір емоційного потоку, так що роман перетворюється разом із ним на відкрите поле для прокладання метафор, де мова стає абсолютною героїнею твору і його першим рушієм, а сюжет – володарем другорядної ролі [39]. Тоді як детективний роман – це роман, який вимагає високої майстерності в сюжеті, дисциплінованого математичного мислення і багатой уяви, яка має бути фундаментом роботи, на додаток до великої винахідливості у створенні різних персонажів, здатних рухати події та трансформувати їх хід, а це те, чого неможливо досягти, коли романіст є в'язнем свого поетичного «я», яке зазвичай відтворюється героями, майже ідентичними в усіх його художніх творах [39].

Пригадуючи подію 2019 року, варто зазначити, що на культурному вечорі в рамках італійського Festa dell'Unità, алжирська письменниця отримала нагоду зустрітися з групою найвідоміших представників детективної літератури регіону П'ємонт на півночі Італії, до якої належали такі особистості, як Андреа Монтеконі, Андреа Кастальді, Коррадо Арталі та режисер Боббі Огано [32]. Темою розмови стала література саспенсу, і саме на цьому заході Бушарєб поділилася своїм творчим досвідом, звернувши особливу увагу на те, як її оповідання «L'odore» змогло здобути популярність серед італійських читачів, а

також перемогу Міжнародному фестивалі літератури та книг для молоді у 2008 році в Алжирі [32].

У своєму виступі авторка зосередилася на важливості перекладу для побудови мостів спілкування між різними культурами. Авторка є перекладачкою низки художніх та поетичних творів з італійської на арабську, тому знає на власному досвіді, як важливо зосередитися при перекладі для надання читачеві інтелектуального та художнього задоволення [32]. Вона також підіймала тему про зворотну міграцію літератури з Півночі на Південь та необхідність уникати кліше та спроб культурного профілювання. Бушареб акцентувала увагу на тому, що надання досконалого перекладу є важливим елементом для збереження культурних цінностей [32].

У інтерв'ю, опублікованому для видання «The People», письменниця Амаль Бушареб розповіла про те, як вона отримала позитивний відгук від італійського читача, що було для неї дуже приємним, а також вона акцентувала увагу на тому, що коли письменник звертається до свого першого читача зі щирістю і емоційністю, то це незаперечно впливає на інших читачів і передає їм власну пристрасть та почуття [32].

«Усі мої книги вперше були опубліковані в Алжирі, тому що для мене дуже важливо підтримувати прямий контакт із читачами в моїй країні». – зазначила вона. Амаль Бушареб додала, що дуже важливо залучати народну культуру в літературу, яка є важливою складовою антропологічної спадщини автора. Вона підкреслила, що автор, який не звертає увагу на свою культуру, стає віддаленим від своїх читачів. Література повинна виявляти спільні інтереси та занепокоєння, щоб мати зв'язок зі своєю аудиторією. Вона також наполягала на необхідності створити окрім зв'язку з читачем, міцний зв'язок між алжирцем і будь-яким громадянином світу. *«Поетичне перо породжує певну симпатію між читачем і автором, а трилер — міцніший зв'язок. Мені подобається детектив, тому що він створює унікальний зв'язок із читачем. Ми не пишемо роман для себе чи для того, щоб висловити свої думки, літературна ідея має бути спрямована на кожну особистість, а процес*

оповіді має базуватися на глибокому дослідженні, щоб кожен громадянин світу міг ідентифікувати себе в історії» [32].

Під час розслідування звістки про вбивство Ільєса Мади, що сталося в Телемлі, в Алжирі, інспектор Ібрагім та його команда розкривають безліч деталей про життя відомого митця. На перший погляд, все здається просто - Мади був знайдений зарізаним ножом у квартирі свого діда, де він часто перебував, проте зрештою, розслідування стає більш заплутаним, коли стає відомо, що Мади був одночасно громадянином Італії та Алжиру. Наявність подвійної національності дає додаткові мотиви та можливості для вбивці.

Ільєс Мади був знаменитим художником, який викладав мистецтво в Турині та повернувся до Алжиру на прохання шейха Бен Гаруна, щоб розв'язати загадку, пов'язану з давнім походженням хамси. Разом із цим, Ібрагім знаходить докази того, що Мади мав складні стосунки зі своїм дідом, який мав свої секрети та суперечки з іншими членами родини.

У зусиллях знайти вбивцю Мади, Ібрагім та його команда детально аналізують діяльність митця, його особисте життя та взаємини з оточуючими людьми, шукаючи будь-які можливі натяки на те, хто міг би мати мотиви для вбивства. Це відкриває широкий глянець складних стосунків, які простягаються через родину Бен Гаруна та алжирське суспільство загалом, і змушує Ібрагіма боротися зі своїми власними переконаннями і уявленнями про правду та справедливість.

Шейх Абдалла, який є істориком і спеціалізується на розкритті стародавніх таємниць, пояснює, що цей символ єврейської долоні складається з п'яти пальців, кожен з яких представляє одну з п'яти книг Тори, а саме: Берешит (Екзегезу), Шемот (Вихід), Вайкра (Левит), Бамидбар (Числа) та Деварим (Другозаконня). Однак, молодий Ісхак не згоден з цією інтерпретацією, вважаючи, що символи мають спільне походження і відображають колективну історію спільноти.

2.4. Описи головних героїв

У романі персонажі не лише виконують свої ролі в оповіді, а й відображають індивідуальність, притаманну кожному з них. Проте, окрім цього, багато з них є алегоричними фігурами, які втілюють певні ідеї або принципи. Всі прізвища, які носять персонажі, мають визначене значення, а кожна деталь у їх зовнішності та характері є важливою. Кожне слово в романі має свою метафоричну цінність і допомагає передати певний емоційний відтінок або враження. Крім того, кожен символ, який зустрічається у романі, має своє значення та символіку, яка може бути розкрита лише через тлумачення.

У третьому розділі роману зустрічаємо Бен Гаруна, його сина Ісхака та старого друга Сі Абдаллу. Вони перебувають у власній крамниці ремісничих виробів, розташованій у центрі Алжиру. Тут Бен Гарун шліфує стару мідну тацю, але раптом виявляє на її поверхні шестикутну зірку - символ Давида.

سقطت عيناه في لحظة شبه سرالية على نجم كانت تزين الصينية العتيقة التي كان سي بن هارون مندمجا في تلميعها منذ الصباح. هذه هي نجمة داود السادسة.

«У напівсюрреалістичну мить його погляд упав на зірку, що прикрашала антикварну тацю, яку Бен Гарун полірував з самого ранку. Це шестикутна зірка Давида» [3, 22].

Під час цього Сі Абдалла і Ісхак беруть участь у захоплюючій дискусії про символіку руки, історію «хамси», семітські взаємопроникнення тощо. Натомість, людина з тарбушем – науковець, який має глибокі знання про історію, цивілізації та культурну спадщину.

Далі ми знайомимось з Дамією – донькою Бен Гаруна, яка працює в видавничій та комунікаційній компанії Optimedia, якою керує Сугайла. Дамія має наукову ступінь у галузі гуманітарних наук і намагається переконати свого боса видати ілюстровану книгу на тему "Алжир, столиця арабської культури". У цьому розділі можемо помітити, що персонажі є багатограними та різноманітними, зі своїми індивідуальними характерами, але також мають свою символіку та уособлення.

У подальшому розвитку подій нашу увагу привертає фігура Ємми Мар'ям, яка є вдовою та матір'ю дев'яти безробітних хлопців, що, на жаль, не мають заробітку. Жителька Телемлі, вона проживає в будинку, що об'єднує різні помешкання та комерційні заклади, зокрема житло Бен Гаруна та квартиру Ільєса Мади, а також видавництво, що міститься на першому поверсі та займає стару гардеробну. Жінка, маюча неабияке чуйне та добре серце, вона пережила багатий досвід та маючи пам'ять про всі зміни, що відбувалися у цьому районі з часів колоніальної епохи до наших днів, вона знає багато цікавого та цінного. До того, вона впевнена, що стара жінка з накидкою, яка надовго була встановлена біля підніжжя сходів померлих, була дуже відомою ворожкою, яка практикувала в Ла Касба.

نظرت "يما مريم" إلى تلك العجوز الغريبة التي لم تتمكن يوما من رؤية وجهها منذ قدومها الى ذلك احي و قد انتبها في تلك اللحظات شعور خاص بالفز. و الواقع أن فضاة المسخوطة كانت سحارة حي القصبه القدية، و يقال أنها اخذت معارفها عن شيخ قبالة فاسي أو بو سعادي.

«Ємма Мар'ям» дивилася на цю дивну стару жінку, яка ніколи не могла бачити її обличчя відтоді, як приїхала в той район, і в ті моменти вони помітили особливе почуття подиву. Насправді Фадда аль-Масхута була чаклункою в районі Касба Кіддія, і кажуть, що вона набула своїх знань у шейха Фассі або Бу Сааді» [5,26].

Автор продовжує детально описувати дрібні історії окремих персонажів, що поступово розгортаються в тканині оповідання, створюючи багатогранний характер твору. Серед безлічі цікавих персонажів, які приваблюють увагу читача, не можна не згадати пана Амезіана – директора Академії образотворчих мистецтв Алжиру, який відрізняється своєю харизмою, а також Мадам Сафрі. Мадам Сафрі – це жінка, яка проживає в світі власного епатажу та безмежного егоїзму. Вона керує Інститутом дослідження арабської спадщини та застосовує всі свої ресурси та зв'язки, щоб збільшити свій вплив та статус.

لقد كانت مدام صفري تعرف جيدا أنها كانت أستاذة في الابهار، تماما كما كانت تدرك أنها سيدة العلاقات [48,293].
اجتماعية بامتياز وهو ما جعلها تنجح في إدارة معهدھا

«Мадам Сафрі дуже добре знала, що вона майстриня осліплювати своєю красою, так само як вона усвідомлювала, що вона є майстринею налагоджувати міцні відносини що дозволило їй успішно керувати своїм інститутом».

وقد يكون ذلك لانبهاره التام بسحرها ، وجمالها ، ورفعة ذوقها ، ورقى إطلالتها

«Можливо, це пов'язано з його повним захопленням її чарівністю, красою, вишуканим смаком і елегантною зовнішністю» [48,293].

Тим часом, доктор Ченіт, депутат та президент впливової громадської організації, відзначається високим рівнем підступності та маніпуляцій. Він практикує опортуністичний підхід та безжалісно використовує будь-яку можливість для збільшення своєї влади та впливу, незалежно від моральних принципів. Ці дві особистості складають маленькі, але вагомні елементи в тканині оповіді.

Амаль Бушаріб використовує сатиру з метою розкриття та підкреслення абсурдних та неприємних аспектів середовища та суспільства, таких як корупція, клієнтелізм, кар'єризм, запаморочення влади, непропорційне его, посередність, переслідування, перешкоди для знання та передачі знань тощо. Одночасно з цим, карикатура привертає увагу до багатства та розмаїття інформації про мистецтво, культуру та спадщину, успадковану від багатьох цивілізацій. На фоні цих аспектів, гумористичне зображення також показує цікаві та тривожні факти, що вирізняють сюжет, зокрема в Турині, який є «однією зі світових столиць магії», що надихає читача бути «присутнім» на кожній сцені та дізнаватись більше про езотерику, герменевтику, окультизм, суфізм, таємні товариства та приховану реальність.

جعل من تورينو مدينة تشكل إحد أعمدة ثالث السحر الأبيض في العالم الغربي ، جنبا إلى جنب مع مدينتي ليون وبراغ ، ذلك انها قد بُنيت في مكان لم يتم اختياره بشكل اعتباطي ، في وقت كان بناء المدن فيه لا يعزى امره إلى المعماريين والمهندسين فحسب بل إلى السحرة والكهنة الذين اختاروا لبناء تورينو مكانا يقع بين مجرى نهري بو ودورا وهما نهران يوفران بتيارين مختلفين من الطاقة.

«Турін є містом, яке є одним із стовпів триєдності білої магії в західному світі разом з містами Ліон і Прага, тому що він був побудований у місці, яке було обрано не довільно, у той час, коли будівництво Міст приписували не лише архітекторам та інженерам, а магам і священикам, які вирішили побудувати Турін, місце, розташоване між річками По та Дора, двома річками, які забезпечують два різні потоки енергії» [14, 86].

В Італії суфійський шейх Борханеддін переконав Ільєса Маді повернутися в країну, щоб розкрити таємницю знаків, що є четвертим етапом суфізму.

و عاد لينظر الي تلك الصور مجددا لتحط عيناه الان في احداها على شعار ماسوني آخر : النجمة. ولمعت عيناه الان ببريق غريب. يبدو أن إلياس سيحظى برحلة مثيرة! غمغم إيرمانو و قد بدأت فكر اللحاق بصديقه تنقر دماغه، و سرعان ما تذكر لقاء إلياس مع ذلك الشيخ الصوفي الذي حمله على اخذ قراره بالعودة الى بلده و فكر الان بريية.

«І він повернувся, щоб знову поглянути на ці малюнки, так що його погляд зупинився на одному масонському символі: зірці. І очі його тепер сяяли дивним блиском. Схоже, на Ільєса чекає захоплююча поїздка! — пробурмотів Ерманно, і думка про те, щоб наздогнати свого друга, почала колоти його в голові, і незабаром він згадав зустріч Еліаса з тим суфійським шейхом, через який він вирішив повернутися до своєї країни, і тепер він думав підозріло» [14,86].

Попередження Рейчел, ясновидиці, яка передбачила це розкладом Таро, говорило про "відхід без повернення". Ерманно Бергонці, професор сакрального мистецтва та езотерик, тривожиться за свого друга, який подорожує до Алжиру. Однак, в цій складній історії, ми можемо відзначити присутність людського духу. Таємниця зірки переплітається багатьма шляхами, які пролягають через знання в історії цивілізацій. Автор слідує за Неджмою, шедевром Катеба Ясіна, щоб дізнатися, що сталося з цією зіркою після здобуття незалежності. Зірка розбилася біля підніжжя "сходів мертвих". Портрет суспільства, яке охоплює кризу цінностей та перебуває в стані повного занепаду, описано пильним пером

сучасної арабської мови, оживленим накладанням, тон на тон, уривками з інших мов.

Висновки до другого розділу

В поданому розділі ми досліджували творчість Амаль Бушаріб, та проаналізували композицію та сюжет твору, визначили характерні особливості та методи стилю, які авторка застосовує при написанні робіт, а також ознайомились з головними героями.

На основі проведеного аналізуї можемо підсумувати, що Амаль Бушаріб єарабською письменницею, яка також пише італійською, здобула визнання завдяки своїм перекладам творів багатьох італійських письменників. У 2008 році її оповідання "L'odore" виграло Міжнародний фестиваль літератури і книг для молоді в Алжирі, а потім було перекладене на італійську мову.

Ми дізналися, що авторка, яка має алжирське походження, в своїх творах відображає вплив свого дитинства і юності на світогляд і стиль письма. Характерною рисою її робіт є сучасна, доступна читачеві мова, а також наявність сатири і гостроти, які приносять різноманітність її оповідам і романам.

Ми визначили, що однією з головних цілей Бушаріб було зосередження уваги на недостатньо досліджених галузях, з метою оновлення тем і розвитку справжньої літературної естетики. Роман "Таємниця зірки" отримав визнання і увійшов до короткого списку премій Асії Джаббар з роману в 2015 році та Літературної премії Мухаммада Діба в 2016 році.

Було проведено аналіз досліджуваного твору, його особливостей, а також сюжету і головних героїв, зокрема жертви – Ільєса Мади, художника міжнародного рівня, який прибув до Алжир аби розгадати таємницю стародавнього символу, але після двох днів несподівано вмирає, внаслідок смертельного поранення ножом. Справа має багато темних вимірів, які автор поступово розкриває через сюжетні повороти та зіткнення персонажів з різних культурних та релігійних середовищ.

Варто зауважити, що роман авторки відзначається соціально-культурними, історичними та містичними аспектами. Вона постійно порушує рамки реалістичного наративу за допомогою конфронтації і злиття сучасних письмових технік і східних оповідних традицій.

РОЗДІЛ 3. РОМАН «ТАЄМНИЦЯ ЗІРКИ»: ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

3.1. Специфіка твору, особливості його перекладу

У нещодавній конференції, яку провела успішна письменниця Амаль Бушаріб разом з її перекладачкою італійською мовою Йоландою Гуарді, було розглянуто безліч тем пов'язаних з її детективною трилогією. Основним питанням, що виникало на зустрічі, став процес перекладу з арабської мови на італійську, а також розмови про особливості трилера - улюбленого літературного жанру автора. Зважаючи на те, що Амаль Бушаріб народилась у Дамаску, закінчила факультет перекладу в Алжирському університеті та оселилась в Італії, вона зрозуміла, наскільки важливо публікувати свої твори спочатку в Алжирі - це було її прагненням з самого початку її творчого шляху. Отже, на конференції були розглянуті важливі питання, пов'язані з культурним різноманіттям та перекладом, що свідчить про глибоку розуміння автором важливості поширення культурних цінностей через літературу.

Перейшовши з написання твору арабською до перекладу італійською мовою, головним чином авторка вирішила перейти до розгляду зміни назви свого роману «Таємниця зірки», опублікованого в 2015 році видавництвом Chihab і перекладеного італійською мовою під назвою *Il bianco e il nero* (Біле та Чорне) [16]. Вона пояснює, що таке рішення було прийнято через труднощі з перекладом нюансів з арабської мови, які важко відтворити в інших мовах. Назва книги «Таємниця зірки» (سکرات نجمة) пов'язана з романом Катеба Ясіна *Неджма* (Nedjma) (نجمة) З іншого боку, в Італії, навіть якщо ми говоримо про роман Катеба Ясіна «Неджма», він, на жаль, нічого не викликає в італійській уяві, і в зв'язку з цим було вирішено змінити назву на « Біле та чорне», де білий означає білизну міста Алжир, а чорний — чорну магію та чаклунство». [16]. Її перекладач, Йоланда Гуарді, зазначила, що робота над перекладом була важкою, але захоплюючою, оскільки Амаль Бушаріб володіє досить високим рівнем арабської мови, яка вже має багатий словниковий запас понад двох

мільйонів слів. Вона дуже точно підбирає слова, щоб висловити свої думки, і найбільшою складністю є правильна структура речення [35].

Йоланда Гуарді стала відомою як видатна перекладачка арабської літератури на італійську мову [12]. Вона здобула ступінь з арабської мови та літератури в Римському університеті та розпочала свою кар'єру перекладача в 1960-х роках [12].

Гуарді стала відомою завдяки своїм перекладам класичних творів арабської літератури, таких як «Тисяча і одна ніч» і «Книга Халіда», а також творів сучасних арабських авторів, таких як Нагіб Махфуз та Гассан Канафані [10]. Протягом своєї кар'єри, вона була визнана за своє вміння вловлювати нюанси арабської мови та культури у своїх перекладах [11].

Перекладачка була уважною до деталей та здатна донести поетичні та філософські елементи арабської літератури до італійських читачів а також славилась своєю винятковою здатністю вловлювати нюанси арабської мови та культури у своїх перекладах [12]. Її методи перекладу ґрунтувалися на її глибокому розумінні арабської мови, літератури та культури [12].

Одним із головних методів перекладу Йоланди було якнайточніше зберегти оригінальний стиль і тон вихідного тексту. Вона приділяла пильну увагу ритму, структурі та вибору слів оригінального тексту та наполегливо працювала, щоб зберегти його унікальний характер в італійському перекладі. Вона була відома своїм умінням передавати поетичні та філософські елементи арабської літератури у своїх перекладах [12].

Іншим ключовим аспектом методу перекладу Гуарді була її увага до деталей. Вона була прискіпливою у своєму підході, уважно розглядаючи кожне слово та фразу в вихідному тексті, щоб переконатися, що значення було точно передано цільовою мовою. Перекладачка також була уважною до культурних нюансів, переконавшись у тому, щоб точно відобразити культурний контекст оригінального твору у своїх перекладах [12].

Й. Гуарді, як відомо, тісно співпрацювала з авторами під час процесу перекладу, чекаючи їхнього внеску та відгуків, щоб гарантувати, що переклад

відповідає їх початковому наміру. Вона також консультувалася з іншими експертами з арабської літератури та культури, щоб забезпечити найвищу якість перекладу [12].

Переклад роману Амаль Бушаріб "Таємниця зірки" був особливо складним, оскільки вимагав глибокого розуміння алжирської культури та суспільства, які були описані в книзі [11]. Тому Йоланда Гуарді ретельно працювала над збереженням краси мови та метафор, використаних автором, а також зробила текст доступним для сприйняття для італійської аудиторії.

У процесі перекладу Йоланда Гуарді тісно співпрацювала з самою авторкою, Амаль Бушаріб, щоб переконатися, що її інтерпретація оригінального тексту була точною та поважала бачення автора. Бушаріб також надавала докладні пояснення алжирської культури та традицій, описаних у романі, що допомогло Гуарді краще зрозуміти контекст книги [15].

Загалом методи перекладу Гуарді базувалися на її глибоких знаннях і повазі до арабської мови та культури, а також на її відданості збереженню цілісності та краси вихідного тексту в її італійських перекладах.

3.2. Переклад роману італійською мовою, методи, які були використані при перекладі

Тут вигаданий персонаж, на основі його ключової психологічної поведінки, приймає рішення, що суперечить його манері та психології, сприченене групою поведінкових проявів психологічних станів.

"سرعان ما شعر بأن معدل ضربات قلبه يتسارع وسمع خطى تتسلل من ورائه والتي من الواضح أنها

بدأت تقلبه. من يطار دني؟"

«Невдовзі він відчув, що його серцебиття прискорилося, і він почув кроки, що повзуть позаду, які, очевидно, почали наслідувати його. Хто за мною женеться?» [27,170].

Poi il suo cuore presse a battere in maniera accelerata, avvertendo dietro di sé dei passi che chiaramente seguivano il ritmo dei suoi . Chissà chi mi sta seguendo?

«Тоді його серце почало битися швидше, почувши позаду кроки, які чітко збігалися з його власними. Хто знає, хто стежить за мною?» [Il Colore della morte, 172].

Ці прояви можуть бути свідомими роздумами, потоками свідомості, монологами з самим собою та повторюваними думками в романі.

إذا كان يجب أن أموت الآن ، يجب أن أموت بشرف . تمتع سرًا ، متخذًا قراره بأعلى صوت في رأسه .

Він прийняв рішення найгучнішим голосом у своїй голові, промовивши: "Вмираючи зараз, я повинен померти з честю" [27,172].

Se sono destinato a morire ora, devo morire con onore - disse piano, prendendo la decisione più difficile della sua vita.

«Якщо мені судилося померти зараз, я повинен померти з честю - промовив він тихо, приймаючи найтяжкіше рішення в своєму житті» [Il colore della morte, Стр. 125].

Аналізуючи переклад поданих фраз, можемо зауважити, як перекладач майстерно передає основний сенс речення, використовуючи метод *адаптивного* перекладу, який дозволяє зберегти і передати сутність повідомлення до читача.

Адаптований переклад творів – це процес перекладу, в якому оригінальний твір або текст адаптується для аудиторії, що має іншу культурну, лінгвістичну або вікову специфіку [1]. Під час адаптації перекладу здійснюються певні зміни в структурі, стилістиці, мовному рівні, є не лише скороченим структурно, а й спрощеним змістово порівняно з варіантом першотвору, та використовується вибір відповідних слів та виразів, щоб краще передати сенс і емоційну сферу оригінального тексту [3].

Мета адаптованого перекладу полягає в тому, щоб зрозуміти і передати суть оригінального твору, зберігаючи його цінність і ефективність, та пристосувати його до нетипових потреб читачів мови перекладу [1]. Це може включати спрощення складних концепцій, адаптацію гумору, врахування культурних реалій та зміну контексту для більшого зрозуміння і прийняття твору цільовою аудиторією [1].

Деякі прояви є несвідомими у відносинах між персонажами та їхньою психологічною реальністю.

والتفت بحدة إلى من كان يختبئ ورائه ، ولم يكن يعلم ما إذا كان قراره قرارًا بالمواجهة أم قرارًا بالاستسلام ، لكنه كان بالتأكيد قرارًا كاشفًا.

«Він різко повернувся до того, хто ховався за ним, і він не знав, чи було його рішення рішенням протистояти чи рішенням здатися, але це було точно викривальне рішення».

Si fermò improvvisamente e si voltò per affrontare il suo stalker, decidendo di affrontarlo o arrendersi .

«Він раптово зупинився й обернувся до свого переслідувача, вирішуючи зіткнутися з ним або здатися» [Il colore della morte, Стр. 125].

والآن رأى شيئاً مثل نصل السكين ، الذي بدا وكأنه معلق في الهواء ، على وشك أن يسقط على يده ، التي سحبها غريزياً للدفاع عن نفسه . [27, Стр. 173].

«I тепер він побачив щось схоже на лезо ножа, яке, здавалося, зависло в повітрі, от-от впаде йому на руку, яку він інстинктивно відтягнув, щоб захиститися».

Notò un bagliore simile al riflesso della lama di un coltello sospeso a mezz'aria, allungò istintivamente la mano per difendersi.

“Він помітив блиск, схожий на відблиск леза ножа, що повисло у повітрі, інстинктивно простягнув руку, щоб захиститися” [Il colore della morte, с. 125].

Герой зупинився і різко повернувся до свого переслідувача, не знаючи, чи було його рішення показовим чи виявом впадання у відчай. На його думку, вбивця тримав щось подібне до ножа, який здавався повітряним, готуючись впасти на його руку, і він реагував інстинктивно, захищаючись. Ці прояви створюють напругу між емоційним і несвідомим відпливом, що надає драматичну та творчу привабливість детективному роману.

Роман містить короткі розповіді, які розкривають читачеві аспекти таємного культурно-містичного виміру, який збуджує його цікавість і змінює його бачення речей і скептицизм щодо проявів навколишнього світу.

Братства, переплетені з перехресними інтересами, можна знайти в сім'ях головних та другорядних героїв, таких як сім'я вбитого героя Ільєса зі сім'єю старої діви Ємми Мар'ям, сім'я Сі Абдалли та сім'я Бен Гаруна із підозрілою приналежністю до єврейського походження, про що вказують їхні імена; (батько Бен Гарун, старша дочка Дамія та молодший син Ісхак). Ці братства можемо зустріти не лише в сімейних структурах, але й у формі неакредитованих установ, наприклад, видавничого дому Optimedia, яким керують Сухайла і Хамза, які є братом та сестрою. Крім того, існують підозрілі громадські об'єднання з політичним та утилітарним підґрунтям, наприклад, Асоціація "NA" (notre Algerie).

و هو الاسم الذي اختاره لهاد. شنييت بنفسه، و ذلك على الرغم من أنه لم يكن فرنسي التعليم، حيث أنه ولد ونشأ في قرية من أنه. شنييت وبعد انخراطه في العمل السياسي وتمكنه من الظفر قبل سنوات بكرسي تحت قبة البرلمان، نقل على إثر ذلك إقامته إلى العاصمة، وأدرك أهمية استعمال هذه اللغة من أجل البروز بمظهر المتمدن خصوصا إذا ما تعلق الأمر بإظهار التفوق على سكان المناطق الداخلية

«Цю назву обрано самим доктором Шеннітом, який не мав французької освіти, оскільки народився й виріс у селі, Зайнявшись політичною діяльністю та змігши багато років тому отримати місце під куполом парламенту, він переніс свою резиденцію до столиці та усвідомив важливість використання цієї мови, щоб виглядати цивілізованим, особливо коли йшлося про демонстрацію переваги над жителі внутрішніх регіонів» [34, 222].

Acronimo Notre Algérie, nome scelto dallo stesso Shennit, nonostante non avesse studiato il francese. Tuttavia, dopo essere entrato nel mondo della politica e aver ottenuto un seggio grazie al patrocinio di alcuni parlamentari, trasferì la sua residenza nella capitale, dove si rese conto dell'importanza di usare la lingua

francese per apparire parzialmente civilizzati. per dimostrare la sua superiorità sugli abitanti dell'interno del paese.

“Акронім Notre Algérie, назву вибрав сам Шенніт, незважаючи на те, що він не вивчав французьку мову. Однак, увійшовши у світ політики та отримавши місце завдяки заступництву деяких депутатів, він переніс свою резиденцію до столиці, де усвідомив важливість використання французької мови, щоб виглядати частково цивілізованим. довести свою перевагу над жителями внутрішніх районів країни» [Il dottor Shennit, стр. 155].

Також важливим є перетин стосунків героїв роману з глобальними братствами історії, віри та походження, такими як глобальне масонство, азіатський індуїзм, суфійські релігії, релігійні організації (Кабала) і язичницькі храми, наприклад, буддистської течії.

Висновки до третього розділу

В останньому розділі ми провели детальний аналіз окремих фраз та речень а також порівнювали їх переклад італійською мовою. Ми виявляли, що при перекладі Гуарді здебільшого використовувала метод адаптованого перекладу, який передбачає зберігання сенсу та сутності твору, при тому що в даному типі перекладу можуть скорочуватися речення та інтерпретуватися залежно від того середовища, в якому перебуває читач.

Варто зазначити, що переклад літератури, а особливо з такої мови як арабська – це складний і важкий процес, який вимагає від перекладача знання не тільки двох мов, але й культур, традицій, історії, етнічних особливостей та інших нюансів. Перекладач повинен дотримуватися ідентичності оригіналу його стилю, тону та інших особливостей аби зберегти сюжетні повороти та не порушити логіку розслідування. Також важливо враховувати культурні різниці між країнами та знати відповідну термінологію та фразеологію.

В процесі перекладу можуть виникати різного типу складнощів, такі як незнання відповідної лексики, відсутність еквівалентів слів або виразів, проблеми з граматикою та структурою речення. Ці проблеми можуть бути вирішені за допомогою додаткових досліджень, консультацій з експертами або зміни в структурі речень.

Переклад творів з арабської мови на європейські мови може бути складним завданням, оскільки арабська мова має свої особливості і культурні нюанси, які можуть бути складні для передачі в інші мови та культури.

Однією з особливостей арабської мови є її граматична структура, яка включає багато суфіксів та префіксів, що можуть впливати на значення слова. Крім того, арабська мова має багато синонімів, які можуть мати відтінки значень, що важко передати в інші мови.

Також важливо враховувати культурні нюанси при перекладі творів з арабської мови. Наприклад, релігійні вислови та терміни мають особливе значення для арабської культури, і їх переклад на іншу мову може бути викликом для перекладача, оскільки важко знайти еквівалентні вирази в іншій мові, які точно передали б культурне значення.

Тому, перекладачі, які працюють з арабською мовою, повинні мати глибокі знання не тільки мови, але й культури та історії арабських народів. Важливим аспектом є вміння точно передавати всі нюанси мови та культури, що містяться в оригінальному творі.

Загалом, переклад детективного роману є важливим завданням, яке вимагає від перекладача великої уваги до деталей, знання культурних відмінностей та глибокого розуміння мови та стилю автора.

ВИСНОВКИ

В нашій роботі було досліджено жанр детективу на основі твору «Таємниця зірки» Амаль Бушарєб, де в процесі дослідження ми досягли наступні цілі:

1. Ознайомились з термінами детективного роману та кримінальної прози, їхньою класифікацією та відмінностями.
2. Виявили структуру та особливості детективного роману, з'ясували фактори, які мають бути обов'язково наявними при написанні творів поданого жанру.
3. Дослідили проблематику детективу в Арабському світі, а також провели комплексний аналіз чинників, які сприяли «гальмуванню» розповсюдження даного жанру в її теренах.
4. Проаналізували відомі детективні твори, написані арабськими письменниками, зокрема їх сюжет та композицію.
5. З'ясували аспекти та тонкощі перекладу з арабської мови на іноземну, а також виявили сукупність факторів, на які маємо спиратися в перекладознавчому аспекті.
6. Ознайомились з творчістю Бушарєб та з культурою Алжиру, аналізували конспіраційні теорії.
7. Порівнювали мову оригіналу та італійський переклад, проаналізували метод, який був використаний для перекладу.

З досягнених нами цілей можемо винести висновок, що існують різні підходи та пріоритети у використанні кримінального жанру в арабській літературі порівняно з європейськими авторами.

У Європі кримінальний жанр мав успіх і популярність серед письменників, що використовували арабський світ як фон для своїх містичних романів. Проте у самому арабському світі кримінальна література не завжди вважалася привабливою формою виразу. Багато арабських письменників вважали за краще писати про свої політичні та соціальні проблеми.

Європейські детективні романи перекладалися арабською мовою, що свідчить про інтерес арабських читачів до цього жанру. Проте середньовічні арабські автори не писали детективних романів, хоча вони володіли методами виявлення злочинів, що не поступались західним аналогам.

Роман "Таємниця зірки" авторства Амаль Бушаріб, арабською "سکرات نجمة", представляє заплутаний сюжет, пов'язаний з магічними таємницями східних цивілізацій. Він привертає увагу читачів до розгадування складних ієрогліфів та символів, які закодовані в романі.

Переклад літератури, особливо з такої мови, як арабська, є складним процесом, що вимагає від перекладача знання не тільки двох мов, а й культурних, історичних та інших аспектів, дане завдання вимагає великої уваги до деталей, глибокого розуміння мови та стилю автора, а також знання культурних відмінностей. Арабська мова має свої особливості, такі як граматична структура з багатьма суфіксами та префіксами, багато синонімів з відтінками значень та культурні нюанси, які потрібно передати в перекладі.

Для успішного перекладу твору з арабської мови важливо проводити додаткові дослідження, консультиватися з експертами та можливо змінювати структуру речень для збереження сенсу і стилю оригіналу. Перекладач повинен мати глибокі знання не лише арабської мови, а й культури та історії арабських народів.

Оскільки існують різні діалекти та регіональні варіанти арабської мови, перекладачу також потрібно враховувати регіональні відмінності, щоб уникнути неправильного розуміння або передачі значень слів та виразів. Крім того, переклад релігійних висловів та термінів може бути особливо складним, оскільки вони мають специфічне культурне значення, яке потрібно точно передати в перекладі.

Отже, успішний переклад детективного роману з арабської мови на європейські мови вимагає від перекладача глибокого розуміння мови, уваги до деталей, знання культурних нюансів та готовності вирішувати складнощі, що виникають в процесі перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бровкіна О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій. Суми : СДУ, 2016. 117 с.
2. Літературознавча Енциклопедія в 2 т. Ю.І. Ковалів, Київ: 2007, 271 с.
3. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : навч. посіб.Вінниця, 2008. — 512 с.
4. Abrams M.H. A glossary of Literary Terms, p. 69.
5. Algérie: Sélection des oeuvres littéraires en lice pour le 5ème prix "Mohamed Dib" URL:
<https://web.archive.org/web/20191227152128/https://fr.allafrica.com/stories/201610100452.html>
6. Al-Nowaihi M. M., Badawi M. M. Modern Arabic Literature. Journal of the American Oriental Society. 1999. Vol. 119, no. 2. P. 338. URL: <https://doi.org/10.2307/606132> (date of access: 29.05.2023).
7. Al Saadi T. Three Arabic Novels Starting with a Crime. Middle Eastern Literatures. 2012. Vol. 15, no. 1. P. 1–19. URL: <https://doi.org/10.1080/1475262x.2011.616715> (date of access: 29.05.2023).
8. Angela Daiana Langone «Why so late an arabic detective novel?», in *Proceedings of the 1st International Conference on the History of Arabic Literature*, p.110, Edited by Khomitska O., Horvat B., Kyiv, June 4–5, 2015. P.107-116.
9. Crime and detective fiction. Choice Reviews Online. 2013. Vol. 51, no. 04. P. 51–1907–51–1907. URL: <https://doi.org/10.5860/choice.51-1907> (date of access: 29.05.2023).
10. Guardi J. Le roman policier algérien en langue arabe. Le récit criminel arabe / Arabic Crime Fiction. 2021. P. 109–126. URL: <https://doi.org/10.2307/j.ctv1h9djpf.10> (date of access: 29.05.2023)
11. Guardi J. Writing Arabic in the Land of Migration. The Migrant in Arab Literature. London, 2022. P. 69–82. URL: <https://doi.org/10.4324/9780429027338-5> (date of access: 29.05.2023).

12. <https://mseffie.com/assignments/sherlock/Characteristics%20of%20a%20Detective%20Story.pdf>
13. Editori senza frontiere URL: <https://www.buendiabooks.it/tag/editori-senza-frontiere/>
14. URL: <https://edizionileassassine.it/autore/amal-bouchareb/>
15. Il bianco e il nero di Amal Bouchareb
<https://www.umanitaria.it/calendario/1606>
16. Lindsey U. The Anti-Cairo. Places Journal. 2017. No. 2017. URL: <https://doi.org/10.22269/170314> (date of access: 29.05.2023).
17. Mapping crime fiction in Arabic literature, chapter 13 URL: <https://www.researchgate.net/publication/333830559>
18. Malti-Douglas F. The Classical Arabic Detective. Arabica. 1988. Vol. 35, no. 1. P. 59–91. URL: <https://doi.org/10.1163/157005888x00431> (date of access: 29.05.2023).
19. Masmoudi I. Modern Migration in Two Arabic Novels. CLCWeb: Comparative Literature and Culture. 2010. Vol. 12, no. 2. URL: <https://doi.org/10.7771/1481-4374.1600> (date of access: 29.05.2023).
20. Novelist - جائزة كتارا للرواية العربية. URL: <https://kataranovels.com/novelist/بوشارب-أمل/> (дата звернення: 29.05.2023).
21. The Arab whodunnit: crime fiction makes a comeback in the Middle East. URL: <https://www.google.com.ua/amp/s/amp.theguardian.com/books/2014/oct/03/middle-east-crime-fiction-comeback-neo-noir>
22. The mysterious fall and rise of the Arab crime novel URL: <https://www.aljazeera.com/opinions/2014/9/28/the-mysterious-fall-and-rise-of-the-arab-crime-novel/>
23. Treize sur elle d'Amel Bouchareb, la brune, la maigrichonne et Leonard da Vinci URL: <https://web.archive.org/web/20191227152126/https://www.lesoirdalgerie.com/articles/2015/01/18/article.php?sid=173478&cid=16>

24. Treize sur elle, première parution d'Amel Bouchareb : Des tableaux peints au féminin URL: <https://www.elmoudjahid.com/fr/culture/treize-sur-elle-premiere-parution-d-amel-bouchareb-des-tableaux-peints-au-feminin-69726>
25. On Arabic Crime Fiction URL: <https://raseef22.net/english/article/1079594-on-arabic-crime-fiction>
26. Rahim M. Crime novels: Facts and fiction. Forensic Update. 2014. Vol. 1, no. 116. P. 21. URL: <https://doi.org/10.53841/bpsfu.2014.1.116.21> (date of access: 29.05.2023).
27. Rzepka C. J. Detective Fiction (Cultural History of Literature). Polity Press, 2005. 273 p.
28. Sheikh Zayed Book Award announces winners of its 17th edition URL: <https://www.zayedaward.ae/en/media.center/news/sheikh.zayed.book.award.announces.winners.of.its.17th.edition.aspx>
29. Sheriff J. P. Writing crime novels. London : Robert Hale, 2001. 143 p.
30. 2015 in Algerian literature: 5 to watch URL: <https://yourmiddleeast.com/2016/01/01/2015-in-algerian-literature-5-to-watch/>

32. الأدب الجزائري شبه غائب عن الساحة الإيطالية

<https://www.el-massa.com/dz/>

الثقافة/الأدب-الجزائري-شبه-غائب-عن-الساحة-

الإيطالية-?fbclid=IwAR1qvCi14s1bOsMFBh5zdZSiZMdWxgva40-

BD0j605LcFQebrbk3fep7dY خلال مشاركتها في فعاليات «فيستا ديّلونيتا» بإيطاليا

أمل بوشارب تؤكد على أهمية الترجمة في تواصل

33. خلال مشاركتها في فعاليات «فيستا ديّلونيتا» بإيطاليا

أمل بوشارب تؤكد على أهمية الترجمة في تواصل

أهمية-على-تؤكد-بوشارب-أمل-131638/item/الثقافي/الحدث/ar/http://www.ech-chaab.com/

تواصل-في-الترجمة

الثقافات.html?fbclid=IwAR3IIImKRkxFIzyramL39E4F2yUMAiAc6agBGdX9zhBG3-

0Yku-01tHib9g

34. "المتمردة" .. جديد الجزائرية أمل بوشارب

<https://web.archive.org/web/20200101163013/https://www.alaraby.co.uk/diffah/books/2019/12/5/بوشارب-أمل-الجزائرية-جديد-المتمردة>

35. الكتاب الجدد محظوظون في التواصل مع القارئ

<https://alarab.co.uk/القارئ-مع-التواصل-في-محظوظون-الكتاب-الجدد>

36. الروائية الجزائرية أمل بوشارب عضو لجنة تحكيم جائزة دولية

<https://elwassat.dz/الجن-عضو-بوشارب-أمل-الجزائرية-الروائية>

37. الروائية الجزائرية أمل بوشارب للمجلة الثقافية الجزائرية: الوطن الحقيقي للجميع هو إنسانيتنا - المجلة

الثقافية الجزائرية. المجلة الثقافية الجزائرية. URL: <https://thakafamag.com/الروائية-الجزائرية-أمل-بوشارب-للمجلة/>

38. أمل بوشارب في حوار عن روايتها الجديدة "ثابت الظلمة"

<https://www.annasronline.com/index.php/2014-08-09-10-34-08/2014-08-25-12-21-09/103284-2018-09-03-22-42-12>

39. الرواية البوليسية الجديدة .

<https://aljadeedmagazine.com/%D8%A7%D9%84%D8%B1%D9%88%D8%A7%D9%8A%D8%A9->

<https://aljadeedmagazine.com/%D8%A7%D9%84%D8%A8%D9%88%D9%84%D9%8A%D8%B3%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D8%AF%D9%8A%D8%AF%D8%A9>

40. مجلة الشروق الإماراتية، العدد 1404، ص 31

41. جريدة الجديد، "سكرات نجمة" رواية جديدة لأمل بوشارب قد تجلب نفسا تشويقيا جديدا للرواية الجزائرية، 11 أكتوبر 2015. ص 21.

42. الأوراس نيوز، أصفاد سكرات نجمة إدانة لجريمة التفوق في الرواية البيضاء، 14 أكتوبر 2015، ص.

22.